

Att identifiera mönster av emotionella och beteendemässiga problem möjliggör tidig upptäckt av psykisk ohälsa hos förskolebarn.

Ur ett folkhälsoperspektiv är det viktigt att upptäcka psykisk ohälsa redan hos förskolebarn (1–5 år). Detta då psykisk ohälsa ofta debuterar i tidig barndom och kan kvarstå upp i vuxen ålder.

Berit M. Gustafssons avhandling har visat att det är möjligt att identifiera psykisk ohälsa i form av beteendeproblemen, hyperaktivitet, kamratproblem, emotionella problem samt brister i sociala färdigheter hos förskolebarn. För att möjliggöra detta har det engelska frågeformuläret Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) testats vetenskapligt för svenska förskolebarn och en gräns för ”psykisk ohälsa” har tagits fram.

Resultaten visade att beteendeproblem minskar med åldern hos förskolebarn men att pojkar har mer problem än flickor. Denna könsskillnad visade sig ej i de emotionella problemen som även var svåra att upptäcka i denna studie. Denna svårighet i identifiering av emotionella problem stämmer med annan forskning även i skolåldern där t.ex. ledsna flickor upptäcks sent medan barn som stör verksamheten upptäcks tidigare. Den svenska normen i avhandlingen för SDQ liknade till största del övriga Europa förutom att de svenska förskollärarna skattade att svenska förskolebarn hade mer beteendeproblem och sämre sociala färdigheter än barn i övriga Europa.

Barn med hyperaktivitet i kombination med sociala färdigheter och engagemang klarade sig i likhet med Emil i Lönneberga bra över tid. Detta kunde man i studien förklara med att dessa barn är sociala, omtyckt och har få riskfaktorer. Å andra sidan fanns det barn i studien med hyperaktivitet i kombination med beteendeproblem, flera riskfaktorer samt utan friskfaktorer som hade en negativ utveckling över tid. De uppvisade kamratproblem, sämre kroppsliga, språkliga, kognitiva funktion och sämre respons från förskolepersonalen och de hade en ökad tendens att stanna kvar i detta negativa mönster. Här finns också en koppling till sociodemografiskt område med många barn med annat modersmål än svenska.

Förskolebarn med både hyperaktivitet och beteendeproblem visar sig alltså vara en riskgrupp som behöver tas på allvar då deras problem kvarstår över tid. Dessa förskolebarn är viktiga att upptäcka och ge rätt insatser i förskolan och hemmet då de även löper högre risk att utveckla psykisk sjukdom senare i livet. Insatserna skall öka barnets friskfaktorer och minska dynamiska riskfaktorer som är möjliga att förändra tex. positiv respons från vuxna, god möjlighet att öva på positiva sociala färdigheter.